

Kunnskapsdepartementet
Til: Sekretariatet for Lesekommisjonen
postmottak@kd.dep.no

Cc: Universitetet i Oslo, Institutt for lærerutdanning og skoleforskning,
Att: Professor Marte Blikstad-Balas

Oslo 09.04.2026

Innspill til Lesekommisjonen – Språk, relasjon og tidlig innsats i barnehagen

Vi vil gratulere dere medlemmene av Lesekommisjonen for det viktige oppdrag som dere i kommisjonen har fått. Vi som lenge har vært opptatt av temaet forebygging av lese- og skrivevansker i barnehagen og i 1. klasse, gleder oss over at det nå settes fokus på hvordan vi kan støtte barnas språklige utvikling, før de møter den mer formelle lese- og skriveopplæringen i skolens regi, slik at de har det nødvendige grunnlag for å lykkes. Når vi leser mandatet for regjeringens Lesekommisjon, ser vi at et sentralt fundament er behovet for tidlig innsats i barnehagen i forhold til å styrke barnas: språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer.

- Det er her vi i EQTA AS ønsker å bidra med et konkret, praksisnært og allerede tilgjengelig tiltak, en digital løsning som direkte svarer på kommisjonens mandat.
- Gjennom støtte fra Utdanningsdirektoratet har vi utviklet en digital løsning, med modulene *Reflect* og *Connect*.
- Begge modulene er gratis for alle landets barnehager, de neste fem årene.

Vi mener å ha utviklet en IT-løsning som møter Lesekommisjonens mandat

Modulen *Reflect* retter seg mot de voksne i barnehagen med tilgjengelig faglig veiledning, om hvordan ivareta det enkelte barn og gjennomføre det pedagogiske tilbudet. Modulen inneholder 73 aktivitetsforslag som inviterer til skriftspråkutvikling gjennom lek.

Modulen *Connect* er et unikt digital verktøy, som støtter barnas kommunikasjonsevne i tidlig alder, ved bruk av tegn-til-tale (TTT).

Begge modulene er utviklet i tråd med rammeplanen for barnehagen og bygger på både norsk og internasjonal forskning om sammenhengen mellom tidlig språkstimulering gjennom lek i barnehagen og 1. klasse for å skape et godt språklig grunnlag og forebygge at barna strever når de møter den mer formelle lese- og skriveinnlæringen i skolens regi.

Vårt selskap, EQTA, fikk tildelt, 6 mil. NOK, fra Utdanningsdirektoratet, Udir, over en periode på tre år, for å utvikle vår banebrytende IT-løsning for å fremme språglede og livsmestring i barnehagen. Løsningen kan brukes fra en mobiltelefon, nettbrett eller PC.

Formålet med løsningen er å skape et språkfremmende læringsmiljø i barnehagen, der de voksne «ser det enkelte barn», leker med lange og korte ord, stavelser, språkllyder, inviterer barna til dialog, å snakke i monolog, lekeskrive og lekelese.

- All forskning tilsier at barn som har det godt med seg selv og har det grunnleggende språk inne, før de møter den mer formelle lese- og skriveinnlæringen i skolens regi, har alle forutsetninger for å kunne utvikle gode leseferdigheter.

I. Hvordan løsningen møter Lesekommisjonens mandat

1. Språkforståelse og språkkompetanse

I modulen *Reflect*, finner de voksne aktivitetsforslag som alle har kun ett tydelig definert opplevelsesmål. Det er med andre ord opplevelsesmålet som styrer aktiviteten, noe som gjør

at den voksne lettere kan ivareta innspill fra barna og integrere disse i leken. Barna blir dermed aktivt medskapere i leken, noe som fremmer ordforråd og begrepsforståelse. Dette samsvarer med Lesekommisjonens mandatets vektlegging av:

- lekbasert språkutvikling
- tidlig og helhetlig oppfølging
- utvikling av begrepsforståelse

2. Resurspersoner og utformingen av modulen *Reflect*

Vi har utviklet løsningen med utgangspunkt i rammeplanen for barnehagen og i tett samarbeide med tre pedagogiske ledere. Vi har i tillegg hatt regelmessige møter med en referansegruppe med nøkkelfolk på kommunalt nivå fra Bærum og Oslo, samt Dysleksi Norge. Deres sterke anbefaling er at løsningen blir tatt i bruk som et faglig veiledingsløft, spesielt for de ufaglærte i barnehagene, slik at de kan i større grad enn i dag, gi leken økt innlæringsverdi i forhold til språkutvikling og livsmestring.

Reflect består av følgende funksjoner

Aktivitetsbank: med 73 aktivitetsforslag som fremmer språk og livsmestring.

Planlegging: oversiktlig planlegging og oppfølging av planer, som alle involverte voksne har tilgang til døgnet rundt.

Refleksjoner: Forskning viser at kvaliteten på samspillet, er en av de sterkeste driverne for barnas utvikling av en sunn selvfølelse, språkutvikling og senere leseferdigheter, derfor er det lagt til rette for systematiske refleksjoner over egen praksis med fokus på:

- relasjonskvaliteten mellom «meg»/ den voksne og det enkelte barn og barnegruppen
- individtilpassede refleksjoner/oppfølging av barn i forhold til det pedagogiske tilbudet

Faglig veiledning: For å gi ufaglærte barnehageansatte faglig støtte, består *Reflect* også av både skriftlig veiledning og fem videofilmer med faglig veiledning.

3. Mangfold av kommunikasjonsformer

Den andre modulen i løsningen er *Connect*, den:

- lærer barna tegn-til-tale (TTT), basert på interaktiv læring (KI) via en animert ape som lærer barna TTT. Når hele barnegruppen tilegner seg TTT kan de lettere gjøre seg forstått.
- sørger for individtilpassede repetisjoner av tegn, noe som skaper mestringfølelse
- gir hjelp til barn som har behov for ASK-støtte (alternativ supplerende kommunikasjon)

Modulen kan bidra til å realisere mandatets mål om:

- Inkluderende praksis
- Tilrettelegging for mangfold.

4. Resursperson og utformingen av modulen *Connect*

Modulen *Connect*, består av en animert ape som heter Ask. Det er tre KI'er som styrer Ask. Ask er videre basert på spillteknologi og animasjon, for å bli en levende figur. Apen Ask lærer barna ett og ett tegn ad gangen, i det enkelte barns tempo. Vi har stor tiltro til at *Connect* vil fremme barnas språktilegnelse, spesielt hos de minste barna, slik at de får et sterkt språklig grunnlag.

En av Norges fremste spesialister innen TTT for barn, Inger Birgitte Torbjørnsen v/ Høgskulen Vestlandet, HVL, har vært vår veileder ved utformingen av tegnene og bidratt til kvalitetssikring i etterkant. Torbjørnsen var også aktiv under forprosjektet og skrev «White Paper» om TTT for barn i barnehagen, med sterk anbefaling om å benytte TTT i barnehagen.

I løpet av 2026 vil vi arbeide med å levere en ny funksjon, hvor *Connect* også vil kunne ivareta behovet for økt språkforståelse hos to-språklige barn. Den nye funksjonen går ut på at barnet vil høre en stemme, «voice over», som sier navnet på tegnet som apen Ask viser, både på barnets morsmål og på norsk, i tillegg til et illustrerende bilde som viser en tegning av det aktuelle begrepet. Det at alle barna i barnegruppen kan TTT, åpner opp for et unikt samspill, en opplevelse av mestring og glede også for det tospråklige barn som opplever å bli forstått på tross av at det ikke mestrer det talte norske språk.

II. Forsknings- og erfaringsbasert kunnskap

Underlag for utviklingen av modulen *Reflect*:

- **3-årig forskningsprosjekt:** Undertegnede, Herdis Palsdottir, var med i et 3-årig forskningsprosjekt (1986 -'89) ved Statens Spesiellærerhøgskole, som nå er Institute for Spesialpedagogikk, ISP, UiO. Formålet med forskningsprosjektet var å utvikle kunnskap om hvordan vi som samfunn kan forebygge lese- og skrivevansker, noe som på den tiden var 10-15%. Dessverre er andelen med lese- og skrivevansker betydelig høyere i dag.
- **Forankring og erfaringskompetanse.** De tre årene som forskningsprosjektet varte, hadde faglig ansvarlig Bente Eriksen Hagtvvet blant annet samarbeid med fagkompetanse i Danmark, v/ Jørgen Frost og Sverige v/ Ingvar Lundberg, samt den britiske skolen i Trondheim, for å nevne noe, for å få idéer og faglig innsikt i den utvikling som var på området.
- **Hovedutfordringen** for meg, Herdis Palsdottir, og min kollega, som arbeidet til daglig sammen med barna, var å integrere de skriftspråkstimulerende idéene inn i lekbetonte aktiviteter, slik at barna på egne premisser og i individuelt tempo kunne utforske, oppdage og til sist mestre stadig nye sider ved skriftspråket.
- **Resultatet:** Ble dokumentert blant annet i bøkene *Skriftspråkutvikling gjennom lek* av Bente Eriksen Hagtvvet og *Lek med språket!* av Bente E. Hagtvvet og Herdis Palsdottir. På side 15, står følgende: «*Tre kull seksåringer – til sammen 50 barn, (...) fikk et daglig tilbud på fire timer (...) hvor de kunne utforske og mestre stadig nye sider av skriftspråket. (...) Samtlige forsøksbarn hadde imidlertid lært å lese og skrive innen juni i 1. klasse (tilsvarende dagens 2. klasse). De aller fleste fungerte betydelig over sitt aldersgjennomsnitt vurdert med standardiserte lese- og skriveprøver.*»
- **Følgforskning:** Barna ble fulgt opp i skolen, til og med 3. klasse, og deres lese og skriveutvikling ble systematisk registrert av vitenskapelig assistent, sosiolog Bente Berg, som sto for følgeforskningen mens forskningsprosjektet pågikk.
 - Resultatene fra forskningsprosjektet avdekket: Hva som er hensiktsmessig å legge vekt på og hvordan går vi frem, for å gi leken økt innlæringsverdi for å forebygge lese- og skrivevansker.
- **Verdifull faglig innsikt fra arbeid med hovedoppgave i spesialpedagogikk:** Jeg, Herdis Palsdottir, skrev hovedoppgave med problemstillingen: «*Har stimulering av muntlig tekstskeping i et førskoletilbud innvirkning på tekstskeplingsferdigheten i 7 års alderen?*» Den faglige innsikten som arbeidet med hovedoppgaven har gitt meg, har vært verdifullt i utviklingen av modulen *Reflect*.
- **Erfaring fra Bærum kommune:** Jeg, Herdis Palsdottir, var i tre år (1993-1996) faglig ansvarlig for utformingen og veiledningen av 1. klasse lærerne i Bærum kommune, da 6-åringene fikk sitt pedagogiske tilbud i skolens lokaler. Med god støtte fra fem 1. klasse lærere skrev jeg arbeidspermen: *Lek og Lær, Lær og Lek – Førskolepedagogikk i 1. klasse*. I 2008 kom boken: *Språkglede i barnehagen – lek med språk, tekst og kommunikasjon*.
 - Den digitale løsningen bygger blant annet på summen av disse erfaringene og all den faglige innsikt som arbeidet med lærelystne barn har inspirert meg til.

Modulen *Connect*:

- Forskningsrådet finansierte et forprosjekt i 2021 hvor vi i EQTA samarbeidet med Høgskulen Vestlandet for å kartlegge verdien av å lære de yngste barna i barnehagen tegn-til-tale, TTT. Konklusjonen var at TTT letter og støtter språkutviklingen hos de yngste barna. Vi viser i den sammenheng til en forskningsartikkel i Utdanningsnytt: Tegn-til-tale-tiltak i barnehagen, datert 02.04.2026, hvor tre forskere fra Høyskolen Østfold kom frem til samme konklusjon

III. Større trygghet for de yngste elevene

Modulen *Reflect*, tar for seg verdigrunnlaget livsmestring, fra rammeplanen for barnehagene, samt kravspesifikasjonen fra Udir. Vår digitale løsning er dermed utviklet i tråd med gjeldende og godkjente kriterier.

Erfaringene fra forskningsprosjektet (omtalt i avsnittet over) ved Spesiellærerhøgskolen, nå ISP, Universitetet i Oslo (1986–1989), som omhandlet seksåringers læringsforutsetninger, viste tydelig at barns utvikling av sosial kompetanse er avgjørende for å lykkes i overgangen til skolen. Den gangen ble barn gjerne omtalt som trassige, vanskelige eller barn med adferdsvansker. I dag har vi et nytt barnesyn som går ut på erkjennelsen av, at det ikke finnes vanskelige barn, kun barn som har det vanskelig. Med andre ord har vi gått fra å gi barna ansvaret for relasjonens kvalitet, når de er sammen med en voksen, til å gi den voksne 100 prosent ansvar for relasjonens kvalitet når de er sammen med barn. I dag vet vi at barn i stor grad oppfatter voksnes handlinger og utsagn som absolutte sannheter. Dette innebærer et betydelig ansvar hos de voksne, som omgås barna, og behov for bevissthet om hvordan de kan støtte barnas utvikling til en trygg og robust selvfølelse.

Selvfølelsen formes i stor grad i alderen 0–6 år, og legger grunnlaget for om barnet internaliserer «*jeg får til det jeg vil*» eller «*jeg får ikke noe til*». Som kjent får både den som tror hen kan, og den som tror hen ikke kan, begge to får rett! Derfor inneholder modulen *Reflect*, også faglig veiledning til de voksne, slik at de får økt bevissthet om at de kan styrke barnas tro på egen verdi og evne til mestring. Dette er særlig viktig fordi også utviklingen av emosjonell intelligens (EQ), i stor grad skjer før fylte sju år. I denne perioden etablerer barna både et følelsesvokabular og strategier for å håndtere følelser, enten ved å ignorere dem eller ved å møte dem på en konstruktiv måte. Som Kari Lamer (1995) formulerer det: «*Evnen til å finne en plass i det sosiale fellesskapet er stort sett fastlagt i seksårsalderen.*»

IV. Konklusjon

Løsningen er i tråd med mandatets krav om **gjennomførbare tiltak**, den:

- krever begrenset opplæring, - avhengig av antall avd. pr barnehage, men ca. 8-12 timer
- tilgjengelig i en travel barnehagehverdag f.eks. ved bruk av mobiltelefon og den gir umiddelbar støtte og veiledning til de ansatte

Løsningen er **aktuell/ relevant** – i forhold til det som mandatet peker på:

- fallende leseferdigheter
- behov for tidligere innsats
- behov for mer kunnskapsbasert og enhetlig praksis

Vi ønsker å bidra til å forbedre leseferdighetene til barn og unge. Vi tjener ikke penger på salg av løsningen i Norge. Derfor ser vi på oss som et uavhengig kompetansemiljø, med en målsetning om å støtte de voksne i barnehagene med en løsning som kan styrke barnas språk/ forebygge lese- og skrivevansker, gjennom inkluderende og lekbasert læring på barnas premisser.

Forslag til videre arbeid - vi tillater oss å foreslå at Lesekommisjonen vurderer:

- pilotering/ test-bruk i utvalgte barnehager og 1. klassetrinn av *Reflect* og *Connect*
- følgeforskning for å registrere effekten ved innføring av *Reflect* og *Connect*

Forslag om å møte kommisjonen

Vi stiller gjerne opp og møter representanter fra Lesekommisjonen, hvor vi kan dele tankene bak utviklingen og brukererfaringer, samt eventuelt en presentasjon av *Reflect* og *Connect*.

For ytterligere informasjon se: <https://eqta.co/>

Med vennlig hilsen,
for EQTA AS

Herdis Palsdottir, faglig ansvarlig/ styreleder